

GAZDASÁGI
VERSENYHIVATAL

A versenyképesség javítása segíthet az agrárium gondjain

Nem célszerű, nem kívánatos, s a fogyasztók érdekét sem szolgálná, ha az élelmiszerszektor kivonnák a versenytörvény hatálya alól – derül ki a Gazdasági Versenyhivatal (GVH) által készített, a 2008-as mezőgazdasági terményfelvásárlási folyamatokat elemző tanulmányból. A versenyhatóság szerint hosszabb távon a mezőgazdaságban is a piaci kényszerekhez való rugalmas alkalmazkodás garantálhatja mind az ágazat versenyképesebbé válását, mind a magyar fogyasztók és társadalom jólétét. A GVH meggyőződése szerint az élelmiszer piacokon a verseny nem akadály a versenyképességnek, hanem éppen annak egyik forrása.

Az Országgyűlés Mezőgazdasági Bizottsága 2008 szeptemberében arra kérte fel a GVH-t, hogy a hatóság elemezze a 2008-as terményfelvásárlási folyamatokat. A tanulmány elkészült, annak megállapításait a GVH a mai napon ismertette a Mezőgazdasági Bizottság előtt.

Tavaly az agráriumon belül négy területet részesített kiemelt figyelemben a GVH: a meggy, a dinnye és a léalma alacsony felvásárlási árai okoztak komoly feszültségeket, de az uniós szinten is problémát okozó tejpiaci válság is érzékenyen érintette a hazai piaci szereplőket. A versenytörvény rendelkezéseinek betartatása érdekében végzett versenyfelügyeleti tevékenysége során is ezeket az eseményeket kísérte a GVH nagyobb odafigyeléssel.

Az említett ügyekben azonban versenyhivatali eljárások nem indultak. Ennek fő oka az volt, hogy nem lehetett olyan körülményeket igazolni, olyan bizonyítékokat találni, amelyek alapján valószínűsíthető volt, hogy a felvásárlók, illetve kereskedők kartellbe tömörültek volna, vagy visszaéltek a piaci erőfölényükkel.

A mezőgazdasági ügyeken túl 2008-ban a versenyhatóság öt eljárást folytatott kiskereskedelmi láncok ellen, amelyekben az általuk alkalmazott beszállítói szerződések kikötéseit vizsgálta meg. A kereskedelmi törvényen alapuló eljárásokban az érintett kereskedelmi vállalatok – elébe menve az esetleges marasztalásoknak – kötelezettséget vállaltak arra, hogy a GVH által a kereskedelmi törvény rendelkezéseit valószínűleg sértő és emiatt a hatóság által kifogásolt kikötéseiket elhagyják, s azokat a jövőben nem alkalmazzák a szerződéseikben.

A GVH élelmiszer termékpályákat érintő panaszok és bejelentések vizsgálatai alapján a következő fontosabb tapasztalatok adódtak:

- Egyes vállalkozásoknak és iparági szövetségeknek téves várakozásaik vannak a piaci alkalmazkodási folyamatok során jelentkező feszültségek versenyjogi kezelhetőségét, versenyhatósági feloldhatóságát illetően.
- Az aszimmetrikus tárgyalási pozíció létezik, de a vizsgálatokban látott szerződések alapján nem jellemző a szerződéses feltételek nagy mértékű

azonossága, ami az alkuk egyediségére, az alkuképesség és készség fontosságára utal.

- Az ellenszolgáltatás nélküli szerződéses feltételek a kereskedelmi láncok gyakorlatából kiiktathatók voltak, így szigorúbb beavatkozásra nem volt szükség.

A GVH álláspontja szerint a versenyhatóságok az agrárvertikum szereplői között a jövedelemelosztásban tapasztalható egyenlenségeket, vagy a kereslet és kínálat eltéréseiből fakadó piaci feszültségeket versenyjogi eszközökkel nem tudják kezelni. Az agrárszektorban az ágazati szabályozás ezért előnyt élvez az általános versenyjogi megközelítéssel szemben. Amennyiben azonban az ágazati szabályozás által meghatározott kivételek körébe tartozás nem állapítható meg, akkor az általános versenyjogi szabályok alkalmazhatóak és alkalmazandóak az adott magatartásra az élelmiszer ágazatban is.

A termékpiacát jellemző mélyreható problémákat a versenyhatóság szerint a vállalkozások piaci igényekhez való alkalmazkodási folyamatainak felgyorsításával, a piacorientáció javításával lehet csak csökkenteni. Kellő körültekintést és óvatosságot kíván azonban minden olyan állami beavatkozás – például kiskereskedelem viselkedésére vonatkozó külön szabályozás – alkalmazása, amely csupán egy adott állam területén kényszeríthető ki. Fennáll ugyanis a veszélye, hogy egy szigorúbb szabályozás éppen a külföldi tranzakciókkal könnyen bonyolítható import arányának növelésére ösztönöz, s végül hazai szerződőket érinti végül hátrányosan. Erre egyébként Sólyom László köztársasági elnök is felhívta a döntéshozók és a piaci szereplők figyelmét, amikor az Országgyűlésnek megfontolásra visszaküldte a tisztességtelen forgalmazói magatartásról szóló törvényt.

Nem helyes olyan illúziókat táplálni, hogy – az egyébként kicsi, s a nemzetközi piaci mozgásoknak jobban kitett – magyar piacon ezeket a gondokat a piaci szereplők helyett az állam meg tudja oldani. Az Európai Unióhoz tartozás ténye ugyanis gátat szab a piacvédelmi intézkedéseknek. A vállalatok közötti export és import versenykorlátozó célú vagy hatású megállapodások esetében az uniós versenyjog jelenti a legfontosabb korlátot. A magyar termékpiaca etikai kódexet érintő versenyhatósági kifogások a jogszerűen még törvényi szabályozással sem pótolható, nem megengedett piacvédelmet, az európai import megjelenését is korlátozó néhány rendelkezést kérdőjelezték meg.

A közvélekedéssel ellentétben a piaci alkalmazkodás elemét képező szervezeti vagy szervezési átalakulással, koncentrációnövekedéssel vagy koordinációjavítással járó, hatékonyságjavítást eredményező változtatások versenyjogi akadályokba nem ütköznek – jegyzi meg a GVH tanulmánya. Különösen igaz ez, ha ezek a változások a kkv. szektorba tartozó, kis piaci részesedésű vállalatok között mennek végbe. Ennek azonban feltéve, hogy azok nem valósíthatnak meg árrögzítő vagy piacfelosztó kartelleket. Amennyiben azonban az érintett termelők jelentős részében nincs meg az igény és az ismeret az alkalmazkodási kényszer elfogadására, úgy a tömeges szelekció veszélye csak nőni fog a mezőgazdaságban.

A GVH álláspontja szerint a mezőgazdaságban is a piaci kényszerekhez való rugalmas alkalmazkodás garantálhatja mind az ágazat versenyképesebbé válását, mind a magyar fogyasztók és társadalom jólétét. A versenyhatóság szerint az élelmiszer piacokon sem akadálya a verseny a versenyképességnek, hanem éppen annak egyik forrása. Mindebből következően nem célszerű, nem kívánatos, s a fogyasztói jólétet sem szolgálná az élelmiszerszektor versenyjog hatálya alól való kivonása.

Végezetül néhány konkrét GVH javaslat az élelmiszer ágazatot érintő valós gondok megoldásának segítésére:

1. A GVH javaslatot tesz a versenytörvényt kiegészítő csoportmentesülési rendszer finomítására, illetve korrigálhatónak látja a kereskedelmi törvény jelentős piaci erejű kereskedőkre vonatkozó rendelkezéseit is.
2. A versenyhatóság egyértelműbbé tudja tenni, melyek azok a szerződéses kikötések (pl. a kiskereskedelmi továbbadási árak beszállítók általi maximálása), amelyek esetén nincsenek versenyjogi aggályok.

Budapest, 2009. szeptember 8.

Gazdasági Versenyhivatal
Kommunikációs Csoport

További információ:

Mihálovits András

Gazdasági Versenyhivatal

cím: 1054 Budapest, V. ker. Alkotmány u.5.

levél: 1245 Budapest, 5. Pf. 1036

tel: +36-30 618-6618

email: Mihalovits.Andras@gvh.hu

<http://www.gvh.hu>